

6

การใช้งานและการควบคุมเครื่องกรองน้ำแบบอัติโนมัติ

ร.อ. สุรจิตร สิทธิประณีต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974 - 562 - 520 - 5

010375

i 18042776

OPERATION AND CONTROL OF A DECLINING - RATE FILTER

CAPTAIN SURAJIT SITTIPRANEED

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Engineering

Department of Sanitary Engineering

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้งานและการควบคุมเครื่องกรองน้ำแบบอัติโนมัติกรอง
 โดย รอยเอก สุรจิตร สิทธิประณีต
 ภาควิชา วิศวกรรมสาขาวิชา
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.มันสิน กัดตุลเวศม์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยมีหน้าที่เป็นตัวแทน
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

รูปเอก สุรจิตร

..... คณะที่บัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุประวิทย์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รูปเอก สุรจิตร
 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ สวัสดิ์ ชรรณีรักษ์)

รูปเอก สุรจิตร
 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิรักษ์ สุจริตตานนท์)

รูปเอก สุรจิตร
 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์)

รูปเอก สุรจิตร
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.มันสิน กัดตุลเวศม์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้งานและการควบคุมเครื่องกรองน้ำแบบอคราครองลดคลอ
ชื่อผู้เขียน	รอยเอก สุรจิตร สิทธิประณีต
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.มันสิน คัญกุลเวศม์
ปีการศึกษา	2525

บทคัดย่อ

ระบบการกรองที่ควบคุมแบบอคราครองลดคลอที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยเครื่องกรอง 4 ตัว เชื่อมต่อเข้าด้วยกันด้วยท่อจ่ายน้ำรวม นำเข้าเครื่องกรองแต่ละตัวที่ระดับน้ำต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุด ในขณะกรองน้ำ น้ำที่กรองแล้วไหลไปตามท่อหน้าออกจนถึงถังเก็บน้ำใส ซึ่งมีทำหน้าที่ปรับระดับน้ำ กรองให้อยู่เหนือผิวของสารกรอง ในการทำงานแบบนี้ระดับน้ำจะเท่า ๆ กันหมดในแต่ละเครื่องกรอง เครื่องกรองที่สะอาดที่สุดจะมีอคราครองสูงที่สุด ส่วนเครื่องกรองที่สกปรกที่สุดจะมีอคราครองต่ำที่สุด

ในการทดลองใช้น้ำคิบสังเคราะห์ที่มีความขุ่น 20, 40 และ 60 หน่วย (เอน ที ยู) และใช้สารส้มเป็นโคแอกกูแลนต์ เครื่องมือทดลองประกอบด้วยท่อทำด้วยท่อพีวีซีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.10 เมตร และชั้นทรายกรองสูง 0.80 เมตร จำนวน 4 เครื่อง ใช้ตัวการกรองเฉลี่ย 3 ระดับ คือ 5, 7.5 และ 10 เมตร/ชม. (2, 3 และ 4 แกดลอนก่อนหน้าท่อการวางฟุต) จากการทดลองสรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการลดค่าความขุ่นลงมีค่าประมาณ 97 % - 99 % สำหรับทุกอัตราการกรอง ส่วนความขุ่นของน้ำที่กรองได้จะมีค่าประมาณ 0.6 - 0.9 หน่วย (เอช ที ยู)
2. ค่าเฉลี่ยของระดับน้ำสูญเสียต่ำสุดคือ 65 ซม. ส่วนค่าเฉลี่ยของระดับน้ำสูญเสียสูงสุดคือ 180 ซม. ในเมื่อกำหนดให้มีการล้างเครื่องกรองที่เฮค 150 ซม. เสมอ
3. ผลของการกรองที่ดีที่สุด ได้จากการทดลองที่ใช้อัตราการกรอง 5 เมตร/ชม. และใช้น้ำที่มีความขุ่น 20 หน่วย เอช ที ยู
4. อายุของการกรองในแต่ละวัฏจักรมีค่าอยู่ในช่วง 8 - 30 ชม.
5. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างเครื่องกรองครบหนึ่งวัฏจักร ทั้ง 9 การทดลองมีค่าประมาณ 14 - 30 % ของปริมาณน้ำที่กรองได้

Thesis Title Operation and Control of a Declining - Rate filter

Name Captain Surajit Sittipraneed

Thesis Advisor Associate Professor Dr.Munsin Tuntoolavest

Department Sanitary Engineering

Academic year 1982

ABSTRACT

This declining - rate filtration system consists of four filters which are interconnected by a common influent header with individual inlets entering below the normal low operation water level of the filters and with outlets discharging into a clear well provided with a weir to assure a minimum static water level in the filters above the surface of the media. In such operation, the waterlevel is approximately the same in all operating filters. The highest and the lowest flow are obtained from the cleanest and dirtiest filter respectively.

Experiments has been carried out by using synthetic turbid water with turbidity of 20,40 and 60 NTU and alum as coagulant,

The equipment consists of four filters which were made of 0.10 meter diameter PVC pipe containing the filter media, sand with the height of 0.80 meter. The average filter rates were 5, 7.5 and 10 m/hr (2, 3 and 4 gpm/ft²) respectively. The results were as follows:

1. Turbidity removal efficiency was 97 - 99 % for all filter rates and the turbidity of filtrate water was 0.6 - 0.9 NTU

2. The average maximum and minimum headloss were 65 and 180 cm respectively provided that the filters were always backwashed at 150 cm. loss of head.

3. The best filtration was obtained from the experiment of filter rate 2.6 lit/min and the turbidity of water was 20 NTU.

4. Time required for completing one cycle of filtration were in the range of 8 - 30 hr.

5. The volume of backwash water for one cycle in these nine experiments was 14 - 30 % of filtrate water.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มันสิน คัมภลเวศม์
อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยอย่างสูง ซึ่งท่านได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

และขอขอบคุณต่อคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาลที่ให้ความ
วิชาความรู้ในทางวิศวกรรมสุขาภิบาล

บรรดา พี่ เพื่อน และน้องที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการวิจัย
ครั้งนี้จนกระทั่งสำเร็จไปทุกที

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบให้แก่คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา
และลูก ของผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญเรื่อง	ฅ
สารบัญตารางประกอบ	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ฅ
บทที่	

1. บทนำ	1
1.1 กล่าวโดยทั่วไป	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
2. การสำรวจเอกสาร	3
2.1 ประเภทของการกรองเร็ว	3
2.2 บทบาทและตำแหน่งของเครื่องกรองน้ำในโรงงานประปา	4
2.2.1 ระบบประปาแบบธรรมดา	4
2.2.2 ระบบประปาแบบกรองโดยตรง	5
2.2.3 ระบบประปาที่มีถังโซลิกซ์คอนแทคท์	5
2.3 กลไกของการกรองน้ำ	6
2.3.1 กลไกเคลื่อนย้ายแขวนลอยเข้าหาสารกรอง ...	6
2.3.2 กลไกจับสารแขวนลอย	8

2.4 ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกรองน้ำ 12

 2.4.1 การเตรียมน้ำก่อนกรอง 12

 2.4.2 ความแปรปรวนของอัตรากรอง 12

 2.4.3 ขนาดของการกรอง 13

 2.4.4 อัตราล้างย้อน 14

 2.4.5 คุณภาพของน้ำดิบ 14

 2.4.6 ความหนาของชั้นกรอง 14

 2.4.7 อายุของเครื่องน้ำ 15

2.5 ระบบควบคุมการกรองน้ำแบบต่าง ๆ 17

 2.5.1 การกรองน้ำที่ใช้เครื่องควบคุมอัตรากรอง 17

 2.5.2 การกรองน้ำแบบ Influent Flow Splitting 21

 2.5.3 การกรองน้ำด้วยอัตราลดลง 21

2.6 ประสิทธิภาพในการใช้เครื่องกรองแบบอัตรากรองลดลง .. 25

2.7 ข้อดีและข้อเสียของการควบคุมแบบอัตรากรองลดลง 29

3. แผนการทดลองและวิจัย 31

 3.1 แผนการวิจัย 31

 3.2 อุปกรณ์และเครื่องมือวิจัยทดลอง 31

 3.3 การเตรียมน้ำดิบ 41

 3.4 การเตรียมเครื่องกรองแบบอัตรากรองลด 42

 3.5 การทดลอง 43

4.	ผลการทดลองและวิจารณ์	46
4.1	พฤติกรรมของเครื่องกรองแบบอัครากรองลดคลง	50
4.1.1	ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในเครื่องกรอง แบบอัคราลดคลง	50
4.1.2	การเปลี่ยนแปลงของอัครากรองของเครื่องกรอง แต่ละตัว	66
4.1.3	ผลกระทบของการล้างเครื่องกรอง	67
4.2	ประสิทธิภาพในการกำจัดความขุ่นของเครื่องกรอง	69
4.3	เวลาในการกรองของเครื่องกรองแบบอัครากรองลดคลง ..	69
4.4	ปริมาณการกรอง	79
4.5	ปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างย้อน	79
5.	สรุปผลการทดลอง	82
6.	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยภายนอก	85
	เอกสารอ้างอิง	86
	ภาคผนวก	90
	ประวัติผู้วิจัย	154

สารบัญตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
3.1	รายละเอียดของแผนการวิจัย	32
3.2	ความดีในการชักและวิเคราะห์ตัวอย่าง	32
4.1	การสูญเสียเสกเมื่อน้ำสะอาดผ่านชั้นทราย	47
4.2	การสูญเสียเสกเมื่อน้ำสะอาดผ่านชั้นกรวดและ Underdrain	48
4.3	การสูญเสียเสกเมื่อน้ำสะอาดผ่านชั้นทราย กรวด และ Underdrain ..	49
4.4	เป็นการสรุปให้เห็นถึงอิทธิพลของอัตราการกรองเฉลี่ยและความขุ่นของน้ำดิบ ที่มีต่อการกำหนดค่า a และ c	62
4.5	ผลกระทบของการล้างเครื่องกรองที่มีต่อความขุ่นอัตราการกรองและการ สูญเสียเสก	68
4.6	สรุปผลการทดลองเครื่องกรองที่ควบคุมแบบอัตราการกรองลดลง	80
ก.1	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 1	92
ก.2	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 2	96
ก.3	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 3	98
ก.4	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 4	100
ก.5	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 5	102
ก.6	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 6	104
ก.7	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 7	105
ก.8	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 8	106
ก.9	ความขุ่นของน้ำกรองที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 9	107

ข.1	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 1	109
ข.2	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 2	113
ข.3	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 3	115
ข.4	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 4	117
ข.5	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 5	119
ข.6	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 6	121
ข.7	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 7	122
ข.8	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 8	123
ข.9	การสูญเสียเฮกที่เวลาต่าง ๆ ของการทดลองที่ 9	124
ค.1	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 1	126
ค.2	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 2	130
ค.3	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 3	132
ค.4	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 4	134
ค.5	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 5	136
ค.6	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 6	138
ค.7	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 7	139
ค.8	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 8	140
ค.9	อัตรากรองที่แท้จริงของเครื่องกรองต่าง ๆ ของการทดลองที่ 9	141
ง.1	ความชุ่มที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 1	143
ง.2	ความชุ่มที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 2	144

ตารางที่

หน้า

ง.3	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 3	145
ง.4	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 4	146
ง.5	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 5	147
ง.6	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 6	148
ง.7	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 7	149
ง.8	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 8	150
ง.9	ความชื้นที่ออกจากการล้างเครื่องกรองและปริมาณน้ำที่ใช้ในการล้างยอน ของการทดลองที่ 9	151

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
2.1	ระบบประปาแบบธรรมดา	4
2.2	ระบบประปาแบบกรองโดยตรง	5
2.3	ระบบประปาแบบใช้ถังโซลิคัลคอนแทกต์	5
2.4	กลไกในการเคลื่อนย้ายสารแขวนลอยในน้ำเข้าหาสารกรอง	6
2.5	ประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายสารแขวนลอยขึ้นอยู่กับขนาด	7
2.6	กลไกของการกรองน้ำในเครื่องกรองแบบทรายกรองเร็ว	9
2.7	รูปแบบของการสูญเสียเฮดของเครื่องกรองที่มีการกรองแบบตึกผิว	9
2.8	การเพิ่มอัตราการกรองทำให้สามารถลดอัตราการเพิ่มของการสูญเสียเฮดของ เครื่องกรองที่มีกลไกแบบตึกผิวและสามารถผลิตน้ำได้มากขึ้น	8
2.9	ลักษณะการสูญเสียเฮดของเครื่องกรองซึ่งการกำจัดความขุ่นเกิดขึ้นได้ลดลงไปใน ชั้นกรอง จะเห็นได้ว่าเครื่องกรองแบบ 2 ชั้นกรองได้ผลดีกว่าเครื่องกรอง แบบธรรมดา	11
2.10	การกรองน้ำแบบอัตราคสามารถผลิตน้ำได้มากกว่าการกรองแบบอัตราคงที่ ...	13
2.11	อิทธิพลของขนาดของสารกรองที่มีต่ออายุของการกรอง	13
2.12	อิทธิพลของขนาดของสารกรองที่มีต่อความใสของน้ำที่กรองได้	13
2.13	ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการผลิตน้ำกับอายุของเครื่องกรองที่อัตราการกรองต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การล้างเครื่องกรองบ่อยกว่าวันละ 1 - 2 ครั้ง ไม่ช่วยให้ ผลิตน้ำได้มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ	16
2.14	เครื่องกรองน้ำที่มี $t_1 = t_2$	17
2.15	การควบคุมเครื่องกรองแบบง่ายที่สุด	18
2.16	ตัวอย่างการควบคุมการกรองน้ำคววาร์ตูลูกลอย	19
2.17	เครื่องควบคุมอัตราการกรองน้ำแบบอัตโนมัติ	20
2.18	การยกทางน้ำออกให้สูงกว่าผิวบนของชั้นกรอง ทำให้มีน้ำท่วมชั้นกรองเสมอ และยังทำให้ Negative Headloss ไม่เกิดขึ้น	18

2.19	เครื่องกรองที่ควบคุมแบบ Influent Flow Splitting	22
2.20	เครื่องกรองน้ำที่ควบคุมแบบอัตรากรองลดลง	24
2.21	ระบบเครื่องกรองแบบอัตรากรองลด	27
2.22	อัตราการกรอง การสูญเสียเฮกและระดับน้ำระหว่างเครื่องกรองหนึ่งตัว ทำงานในระบบอัตรากรองลด ซึ่งโรงกรองต้องมีเครื่องกรอง 4 ตัว	28
3.1	SCHEMATIC DIAGRAM OF DECLING - RATE FILTER SYSTEM	33
3.2	PERSPECTIVE DIAGRAM OF DECLING - RATE FILTER SYSTEM	34
3.3	การติดตั้งระบบกรองน้ำในห้องปฏิบัติการของภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล	35
3.4	ท่อจ่ายน้ำเข้าเครื่องกรอง	38
3.5	ตัวเครื่องกรองน้ำ	39
3.6	TOP VIEW แสดงการวางเครื่องกรอง ท่อจ่ายน้ำ ถึงพักน้ำและทิศทางการไหล ..	44
3.7	FRONT VIEW และ SIDE VIEW แสดงการวางเครื่องกรองและอุปกรณ์ ..	45
4.1	การสูญเสียเฮกของเครื่องกรองที่สะอาด ที่อัตราการกรองต่าง ๆ	46
ภาพที่ 4.2	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 1 ...	51
ภาพที่ 4.3	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 2 ...	52
ภาพที่ 4.4	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 3 ...	53
ภาพที่ 4.5	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 4 ...	54
ภาพที่ 4.6	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 5 ...	55
ภาพที่ 4.7	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 6 ...	56
ภาพที่ 4.8	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 7 ...	57
ภาพที่ 4.9	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 8 ...	58
ภาพที่ 4.10	การเปลี่ยนแปลงของอัตราการกรองและเฮกที่สูญเสีย สำหรับการทดลองที่ 9 ...	59
ภาพที่ 4.11	อิทธิพลของอัตราการกรองเฉลี่ยในการกำหนดค่า a ที่ระดับความขุ่นของน้ำดิบ ..	64
ภาพที่ 4.12	อิทธิพลของความขุ่นของน้ำดิบในการกำหนดค่า a ที่อัตราการกรองเฉลี่ยต่าง ๆ ..	64
ภาพที่ 4.13	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ สำหรับการทดลองที่ 1	70
ภาพที่ 4.14	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ สำหรับการทดลองที่ 2	71
ภาพที่ 4.15	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ สำหรับการทดลองที่ 3	72
ภาพที่ 4.16	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ สำหรับการทดลองที่ 4	73

ภาพที่ 4.17	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ	สำหรับการทดลองที่ 5	74
ภาพที่ 4.18	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ	สำหรับการทดลองที่ 6	75
ภาพที่ 4.19	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ	สำหรับการทดลองที่ 7	76
ภาพที่ 4.20	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ	สำหรับการทดลองที่ 8	77
ภาพที่ 4.21	ประสิทธิภาพในการกรองน้ำ	สำหรับการทดลองที่ 9	78